

**Новы песеньнік
крывіцкі (беларускі)
для школау**

Злажыў Брачыслаў Скарыніч

1946

**Новы песеньнік
крывіцкі (беларускі)
для школау**

Злажыу Брачыслау Скарыніч

1946

ПЕРАДМОВА

Песеньнік гэты новы у тым значаньню, што у ім упяршыню у большай меры узяты на увагу крывіцкія песьні адраджэнска-нацыянальныя. Выйшаўшы, просьле свайго упадку, на цярневую, але й слаўную дарогу нацыянальнага адраджэньня, Крывічы стварылі найноўшую пару гісторыі свайго народу, пару мучаніцка-гэроічную. Імкненьні гэтае пары, высокія ідэялы ёю створаныя, уся ейная атмасфэра нацыянальнае абароны і вызвальнага ходаньня зьяўляюцца вялікім нацыянальным нажыткам; скарб гэты мусіць быць пашыраны, пазнаны усімі Крывічамі і перадааны новым пакаленьням.

Апрача таго некаторай навіною у песеньніку ёсьць асобны аддзел песняў гісторычных.

Дзеля нястачы у нас песеньнікаў наагул укладаньнік уважаў патрэбным памясьціць у гэтым зборніку таксама песьні любоўныя, жартлівыя й абрадавыя.

Песьні, ля каторых не пададзены аўтар-народныя,

Спадзяемся, што гэты зборнік прычыніцца да адтварэньня й пашырэньня вышмэнаваных родаў крывіцкіх песняў.

Ноты да песняў гэтага зборніку будуць выдадзены асобна.

НЕПАГАСНУЦЬ ЗОРКІ У НЕБЕ

Не пагаснуць зоркі у небе,
Пакуль неба будзе —
Не загіне Край Крывіцкі,
Пакуль будуць людзі.
Ночка цёмная на сьвеце
Вечна не пануе;
Зерне, кінутае у ніву,
Усходзе ды красуе.
Наша зерне-нашы думкі
Не загінуць сьвету, —
Бліснуць краскай непаблеклай
Вечных агняцтвау.
З добрых думак,, што мы кінем
На сваім дзірване,
Будзе унукам нашым жніва —
Доля-панаваньне.
Крывічанскаю рукою
Сьветлай прауды сіла
Славу лепшую напіша
Бацькаўшчыне мілай.
Зацьвіце яна, як сонца
Просьле непагоды,
У роунай волі, у роуным стане
Між усіх народау.
Не загіне Край Крывіцкі,
Пакуль жывы людзі, —
Не пагаснуць зоркі у небе,
Пакуль неба будзе.

Я. Купала

РОДНЫ КРАЙ

Краю родны, краю гожа,
Мілы кут маіх дзядоў!
Што мілей у сьвеце Божым
Гэтых сьветлых берагоў,
Дзе бруяцца срыбрам рэчкі,
Дзе бары-лясы гудуць,
Дзе мядамі пахнуць грэчкі,
Нівы гутаркі вядуць;
Гэтых гмахаў безгранічных,
Балатоў тваіх, азер,
Дзе над гоман хваль крынічных
Думкі думае прастор,
Дзе увосень плачуць лозы,
Дзе увясну лугі цвітуць,
Дзе шляхам старым бярозы
Азначаюць гожа пуць?
Гэй, спрадвечныя курганы,
Сьветкі прошласьці глухой!
Кім вы тут панасыпаны,
Чыей воляю-рукой
Вы раськіданы па полі,
Даўных спраў вартаўнікі?
Эх, ня скажаце, ніколі,
Што казалі вам вякі!
Вы пуцінаю няроўнай
Бяжыце у далячыню
У бок Віліі чароўнай
І пад сьветлую Дзьвіну.
Краю родны, дзе-ж у сьвеце
Край другі такі знайсьці?!

Я. Колас.

БОЖА, ШТО КАЛІСЬ НАРОДЫ . . .

Божа, што калісь народы
На асобкі падзяліў
І хацеў, каб народ кажны
Мовай роднай гаманіў,
Глянь-жа на народ бяздольны,
Крывічанскі, што к Табе
Голас ціхі, паднявольны
У пакорнай шле мальбе.

Асьвяці наш розум верай
І надзею у душу улі,
Ды агонь любові шчырай
У сэрцах нашых запалі!
Дай, каб зернятка прабуды
Заляцела у кажны кут
Беларусі, каб усюды
Узыйшло і там і тут,

Каб рунела, выплывала,
Красавала, наліло
І, пасьпеўшы, у ток нямала
Умалоту прынясло.

Памажы нам, Божа мілы,
Прабудзіцца да жыцця,
Узыч нам парады, сілы,
Каб ня зьбіліся з пуцця.

Дык жыві-ж ты і красуйся,
Наша Маці-Беларусь,
Да краю чужых раунуйся,
Ісьці дзяцей к сабе прымусь!
Хай бяруцца да работы,
Дом народны будаваць,
І багацяцца у цноты,
Каб пасья ім рай дастаць.

Андрэй Зязюля.

ПАГОНЯ

Толькі у сэрцы трывожным пачую
За краіну радзімую жах, —
Успомню Войструю Брану сьвятую
І ваянаў на грозных канях.
У белай пене праносяцца коні,
Рвуцца, мкнуцца і цяжка хрыпяць...
Старадаўнай Крывіцкай Пагоні
Ні разьбіць, ні спыніць, ні стрымаць!..
У бязьмерную даль вы ляціце,
А за вамі, прад вамі гады.
Вы за кім у пагоню сыпяшыце?
Дзе шляхі вапшы йдуць і куды?
Мо яны, Беларусь, панясліся
За тваімі дзяцямі уздагон,
Што забылісь цябе, адракліся,
Прадалі і аддалі у палон?
Бёце у сэрцы іх, бёце мячамі,
Не давайце чужынцамі быць!
Хай пачуюць, як сэрца начамі,
Аб радзімай старонцы баліць...
Маці родная, Маці-Краіна,
Ня усьцішыцца гэтакі боль...
Ты прабач, ты прыймі свайго сына,
За Цябе яму умерці дазволь...
Усе лятуць і лятуць тыя коні,
Срыбнай збруяй далека грымяць...
Старадаўнай Крывіцкай Пагоні
Ні разьбіць, ні спыніць, ні стрымаць!..

Максім Багдановіч.

О, КРЫВІЧЧИНА, МАЦІ-КРАІНА

О, Крывіччына, Маці-Краіна —
Ты з нас моцных зрабіла людзей,
Не загінулі мы і ня зьгінем,
Покуль Ты нас палерад вядзеш.

Пастаім за Цябе, як асілкі,
Нашы сэрцы палаюць агнем,
Дружна, моцна за лес Твой расыцьвілы
Супроць чорнае сілы мы йдзем.

Не шкада нам жыцця маладога,
Не шкада нам гарачай крыві,
Абы толькі праменнай дарогай
Крочыу горда народ наш жывы.

Прысягаем Табе мы сягодня,
Што пакуль хоць адзін з нас жыве,
Нашай слаўнай крывіцкай Пагоні
Мы ня зганьбім, мы уславім яе.

Наталя Арсенева.

КРЫВІЧЫ

Уздымам сэрц нашых шуміць Белавежа,
Як дні нашых селаў, так Неман плыве . . .
Уроду палеткаў тнуць поясам межы,
Спрадвечная хвоя гудзе у бараве.

Там нашыя песні, там наша багацьце,
Там жытнае мора, магілы дзядоў
І родныя хаты, і людзі, як брацьце,
І казкі, і слава мінулых часоў.

Крывіч там стагодзьдзі загон свой старожыць,
Звычаі і мова жывуць з году у год . . .
Там Край, быццам казка старая, прыгожы —
Удалы і верны Краіне народ.

Нічога, што позна у сьвет мы выходзім,
Нічога, што учора пакінулі плуг, —
Нам крыуду стагодзьдзяў ліхіх надгародзіць
Гарачым уздымам акрылены дух.

Калі для нас волі жаданай сьвітаньне
Цудоўнаю блісьне пад краям зарою,
Ад Вугры па Буг мы спаткаць яго устанем,
Усей дружнай, вялікай, крывіцкай сям'ёю.

Л. Г.

КРАІНА

Шкода, шкода мне краіны
І тэй міленькай дзяучыны,
Шкода, шкода-баліць сэрца,
Яна гіне у паняверцы.

Гэй, гэі, браточкі, вы любыя сакалочкі!
Гэй, гэі, праз даліны, да каханае дзяучыны!

Яна бедна там чакае,
Горкі сьлезы пралівае,
А я тутка між чужымі
Тужу вечно за сваімі.

Гэй, гэі, браточкі і г. д.

Але прыйдзе і часіна,
Калі любая дзяучына
Будзе пры мне усыцяж сядзеці,
Міла у вочкі мне глядзеці.

Гэй, гэі, браточкі і г. д.

Будзем магчы разам жыці,
У жыццлі свае хваліці,
Будзем летаць, быццам гусі,
У сваей вольнай Беларусі.

Гэй, гэі, браточкі і г. д.

ПЕСНЯ КАЛІНОУЦАУ

Палыном і быльлем парасьлі нашы нівы,
Як ня б'ёмся, ня гнемся над імі у крук.
Плод збіраюць папы з маскалямі, ня дзіва,
Што канае народ твой і ты, Беларусь!

Але годзе! Мы устанем! Ціхім раньням, на усходзе
Ссыплем, згорнем у шапкі залатую зару
І у сталевым ад кос і ад песьняў паходзе
Возьмем волю сабе і табе, Беларусь!

Каліноускі нас кліча і агніста й зацята
На змаганьне за сьвята для мазолістых рук,
За зямлю для аратых, і за сонца у хатах,
За увесь твой народ, за цябе, Беларусь!

Дык удырым, як гром, дык лінем навальніцай,
Дык праб'ёмся-ж крыніцай з-пад зямлі угару,
Каб мядзянай пшаніцай мог зіхцець-каласіцца
Наш загон і бязьмежжы твае, Беларусь!

Гэй, сьмялей, гэй далей! Не лякаймся сьмерці!
Нашы целы і славу сыны падбяруць.
Хоць і вложым на пожнях гарачыя сэрцы,
Але ты будзеш жыць і расьці, Беларусь!

Наталя Арсенева.

ПОЙДЗЕМ, ПОЙДЗЕМ . . .

Пойдзем, пойдзем адважна і сьмела
Бараніць шэрых стрэхау спакой.
Хай вятры нам насустрач мяцеляць,
Родны Край, мы зауседы з табой!

Пазьмятаем варожую сілу
Мы з лагоу і з далінаў сівых.
Прад няудачай, цяжарам ня сьхінем,
Ня угнем мы нідзе галавы!

Дык наперад, адважна і сьмела
Бараніць нашых селаў спакой.
Хай вятры нам насустрач мяцеляць, —
Родны Край, мы зауседы з Табой!

Наталя Арсенева

НЕМАН.

Ах, ты, Неман, рака!
Ці ты думаў, ці сьніў,
Як сьлізу мужыка
У свае воды лавіў?
Я стаю над табой
Сын нядолі худы
І над цёмнай вадой пяю песьні жальбы,
Што надыйдзе пара,
Зьнемажэньне міне,
Адраджэньня зара
Над народамі блісьне,
І з балючых грудзей
Крывічанскіх дзяцей
Над табой загудзе песня вольных людзей,

Ц. Гартны.

ПЕСНЯ-ЗВОН

Гей, ты маці, родна мова,
Гей, ты звон вялікі слова,
Звон магучы,
Звон бліскаучы,
З бронзу збіты,
З срыбра літы,
Загрымі ты,
Загрымі!

Гей, званар, званар мой пане,
Бі у звон, як змогі стане,
Без спачынку,
Бязупынку,
Потам зьліты,
Ім умыты, -
Бі, звані ты,
Бі, звані!

Гей, гусляр, пясняр, мой браце,
Граі, паяі у полі, у хаце,
Дзе гарота,
Дзе галота,
Дзе пясаты,
Дзе няумыты,
Ім спыні ты,
Жаль спыні!

Струны хай грымяць, ірвудца,
З болю, з гневу, хай сьмяюцца,
Разам зь імі
Ня чужымі
Голас чысты,
Залацісты
Зь імі зьлі ты,
Зь імі зьлі! . .

А. Гарун.

А У НЯДЗЕЛЮ РАНЕНЬКА

1. А у нядзельку раненька
Узыйшло сонца ясьненька,
Татка коніка поіць, } двойчы.
Дужа жаласна плача.
2. Прыйшоу сыноч, пытае:
— Чаго, татка, так плачаш,
Ды нашто-ж, каму рана, } двойчы.
Татка, коніка поіш?
3. — Табе, сынку, гатую,
На вайну, на лютую,
На вайну ты паедзеш, } двойчы.
А дамоу ці прыедзеш?
4. Панясеш ты галоуку
На чужую старонку,
Панясеш свае плечы } двойчы.
Пад турэцкія мечы.

НАПЕРАД!

Наперад, наперад, наперад!
Празь цемру, праз сон і ману
Вяслуйма на сонечны бераг,
Там створым мы прауду сваю!

Працоўныя рукі і грудзі
І гібкі, і моцны, браты.
Даволі цярпёці! Мы—людзі!
Наперад! У вёр барацьбы!

Зьгіналі мы каркі стагодзьдзі,
Бяз просыпу спалі вякі.
Пранесся ужо кліч у народзе:
Наперад, наперад, браты! . .

Наперад, — хай бура нясецца,
Хай б'юцца, рагочуць віхры,
Наперад! Там сонца сьмяецца.
Наперад! Да сонца туды! . . .

А зьгінем, дык зьгінем, ня шкода,
Ня страшна нам сьмерць маладым.
Хто жыў, той памрэ для народу
Пад сьцягам Пагоні сьвятым.

ВЫЯЖАЕ СЫН ДАЊЛА

Выяжджае сын Даніла
Ды на Русь на вайну,
Пакідае сын Даніла
Кацярыну жану.

Гэй, пісала яго малі
Тры лісточкі да яго:
— Гэй, вярніся ты, Даніла,
Дый да дому сваяго!

Ды ужо твая Кацярына
Сваю волю наняла,
Коні твае варапыя
Пазаезджавала.

КРЫВІЧАНСКАЯ ЗЯМЛІЦА.

1.

Крывічанская зямліца
Мяне узгадавала,
Маці у мове крывічанскай
Песні мне паяла.

2.

Гэта мова і край родны
Над усе мне мілы,
Не магу іх адчурацца,
Да самой магілы.

3.

Не магу іх адчурацца,
Як рукі, як вока . . .
Няхай слава Беларусі
Плыве у сьвет шырока.

Б. Почалка.

ОЙ, ВЯДУ БЯДУ

1.

Ой, вяду бяду, а, бяда мяне
Водзе вечным сьледам;
Гэтак ходзім мы за адным адно,
Як той дзед за дзедам.

2.

Гэй, паклічу сход, ды зьбяру народ,
Ды зьбяру жаунерау, —
Хай ідуць вайной на маю бяду,
На ліхога зьвера.

3.

На мой кліч, на сход, груд народу йшло,
Йшоу ваяк з ваякам,
Кажны смел, ахвоч, б'е адвга з воч,
Поле услалі макам.

4.

Як той лес, жаунер ля жаунера стау,
Зброя у сонцу грае;
Зварухнууся полк, а за ім-другі,
Толькі сьцяг міргае.

5.

Мах за сягам сяг, войска йдзе у паход
Быццам тая хмура,
Аж дрыжыць вямля, як ваякі йдуць
Ды пяюць, як бура.

6.

Гэй, выходзь, бяда, гэй, выходзь, хто нам
Непрыяцель-вораг.
Пачастуем так, што папомніш век,
Ды затром на порах.

Знай, жаунеры мы выйшлі не на жарт,
 Біцца, ваяваці,
 Знай, хавалі нас поле, бор і лог.
 Крывіччыне-Маці.

ОЙ, У САДЗЕ, САДЗЕ . . .

Ой, у садзе, садзе,
 Вінаградзе,
 Ды стаяу сівы конік
 На парадзе.

Ой ніхто канечка
 Не зварожыць,
 Да ніхто цавочкі
 Не паложыць.

Ішлі тры казакі
 З Украіны,
 Яны-ж каню цану
 Палажылі.

Вось адзін казачак
 Выбрау косю,
 Асядлау сядзелцам,
 Сеу паехау.

Ой, ляці, ляці, мой косю,
 Не ляніся,
 Ды з пуці-дарогі
 Ты ня зьбіся.

Ой, ляці, мой косю,
 К майму дому,
 У варотах стрэнем
 Маю жону.

ДА У РОДНАГА БРАТАЧКІ . . .

1. Да у роднага братачкі
Тры сястры было, гэі!
Найстаршая сестрачка
Качала хусыце.
2. Сяродальше сестрачка
Варыла, пякла, гэі!
А меншая сестрачка
Сядлала каня.
3. Сястрыцы зыбраліся
Брата выпрауляць, гэі!
У паход за казакамі —
Волю здабываць.
4. Падпяліся з поуначы
Буйныя вятры, гэі!
Зьбіраліся вяткамі
На надбор байцы.
5. Зыбраліся удалыя
Што цывет малайцы, гэі!
На конях аседланых
Быстры сакалы.
6. Старшыны папярэдзе.
Гарачаць каней, гэі!
За імі казачанькі
Ладзяцца баржджэй.
7. Бывайце здарованькі
Вы, малойчыкі, гэі!
Бывайце жывенькія,
Вы казачанькі.

РАЗЬВІВАЙСЯ, СЫРЫ ДУБЕ . . .

Разьвівайся, сыры дубе,
Зараз мароз будзе,
Прыбірайся, сын удовін,
Зараз паход будзе.

— Я марозу не баюся,
Зараз разаяюся.
Я паходу не баюся,
Зараз прыбяруся.

Ой, сеу сабе на коніка,
Нізенка склапіўся, —
— Выбачайце мне, суседзі,
Можа зь кім сварыўся.

ЗЯЛЕНАЕ АРЭХАУЕ . . .

Зяленае арэхаўе цераз тын перавісла.
Што з-пад таго арэхаўя бяжыць сівы конік,
Што на тым коніку Яначка з гайны едзе.
Яго мамка пераймае і у яго пытае:
Яначка, дзіцятка, ці не адзін з вайны едзеш?

— Я не адзін з вайны еду:
Гасподзь Бог—нада мной,
Сівы конік—пада мной,
Уся дружынка—за мной.

ЦІ СЬВЕТ, ЦІ СЬВІТАЕ . . .

1. Ці сьвет, ці сьвітае,
Ці на зоры займае,
Ці мой міленькі, голуб сівенькі,
Ковіка сядлае?
2. Сядлай, мілы, капя,
Каня вараненькага,
Прыяжджай, мілы, ня кідай, мілы,
Мяне маладзеньку!
3. Ці-ж я не такая,
Як і гэна другая?
Я й харошая, я й прыгожая,
Доля-ж няшчасная!
4. Ой у полі азерца,
Там плавала вядзерца,
Ой, прыйдзі, мілы, ды парадзімся,
Мае мілае сэрца!

ЧАМУ-Ж МНЕ НЯ ПЕЦЬ? . . .

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець,
Калі у маеі хатапцы
Парадак ідзець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець —
Мушка на аконцы
У цымбалікі тнець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець —
Павучок на сьценцы
Кросенцы спуець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець,
Мой сыноч у калыбцы
Як бычок равець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець,
Парсючок пад лаукай
Бульбачку скрабець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець,
Пятушок на сьметнічку
Зерняткі дзяубець?

Чаму-ж мне ня пець,
Чаму-ж ня гудзець,
Сучачка на лычку,
Хатку зьцеражэць.

КАЛЫХАНКА.

1.

А-а, люлі, сьпі, сыночку міленькі,
Галубочку сівенькі!
Мой сыночак будзе спаць,
А я буду калыхаць.

2.

На што, ветру, ты гудзіш,
Спаць Міхаську не даеш?
Сьпі, сыночку міленькі,
Ой да люлі, люленькі. . . .

3.

Успомніш Матку ты сваю,
Як цябе люляла,
Яя табе ночы ня раз
Песьні я пяяла.

БУЛББА.

Трам, там, там . . . і г. д.

1. Гарні, гарні
Бульбу, зь печы,
У торбачку ды на плечы.
Бульбу пякуць,
Бульбу вараць,
Бульбу ядуць,
Бульбу хваляць,

Трам, там, там, тарам, там, там,
Трам, пам, пірам, парарам!

2. З бульбы мука,
З бульбы каша,
Прападзі ты, радня наша!
Адзін лапаць,
Другі бот,
А я шляхціц, далі Бог!

Трам, там, . . . і г. д.

3. Ай, туры,
Да растатуры,
Я шляхоцкай сам натуры,
Што сыбота
Ём бліны,
А у нядзелю калдуны.

Трам, там, там, . . . і г. д.

ЦІ УСЕ ЛУГІ ПАКОШАНЫ.

Ці усе лугі пакошаны, ці усе сенажаці!
Пытаецца сын у маці каторую браці,

Ой, ці тую багатую, што хорапа ходзіць,
Ой, ці тую бедненькую, што возьмець, то зробіць■

У нехарошай ды у багатай—валы ды каровы,
А у беднай сірацінкі толькі чорны бровы.

У нехарошай ды у багатай валы паздыхаюць,
А у беднай сірацінкі бровы ня зьлінаюць.

ОЙ, НЯ КУКУЙ, ЗЯЗЮЛЕНЬКА РАНА.

Ой, ня кукуй, зязюленька, рана,
Гэй, гэй, зязюленька, рана!
Ды не кажы, што ночанька мала.
Я малада усю ночаньку ня спала —
Міленькага з дарожанькі чакала.
Мой міленькі прыехаў так позна,
Параськідану падушачкі розна.
Ой, ня кукуй, зязюленька, рана!

ЯК ПАГНАЛА СТАРА БАБА . . .

Як пагнала стара баба
Кураняткі пасьціць,
Сама села на пянечку
Кудзелечку прасьці.
А дамоу яна прыгнала
Усяго толькі трое,
А як лезла праз парогі
Затаптала двое.
Села баба на парожку
Дый ужо бядуе:
„— Як прыедзе дзед ізь лесу
Пэуне адлупцуе.“
Як прыехаў дзед ізь лесу
І пачаў пытаці:
„— Чаму, тваіх, бабулечка,
Курэй ня відаці?“
Як узяў-жа стары дзед.
Ліпаву ляшчыну
І пахвастаў бабулечцы
Галаву і сьпіну.
„— Бадай табе, стары дзед,
Барада аблезла,
Як ты мяне аддубасіў, —
Тры дні на печ лезла!“

ЦІ НЯ ДУДКА МАЯ.

Ці ня дудка мая, ух я! -
Весялуха мая, ух я!
Весялі-ж ты мяне, ух я!
На чужой старане, ух я!
Было у бацькі тры сыны, да ух я!
Усе трое Васілі, да ух я!
Адзін коні пасець, да ух я!
Другі лапці пляцець, да ух я!
Трэйці сядзіць на каменні, да ух я!
Дзяржыць дуду на раменьні, да ух я!
„Ах, ты дудка мая, да ух я!“
Весялуха мая, да ух я!
Весяліла ты мяне, да ух я!
На чужой старане, да ух я!
Як павесіу я дуду, да ух я!
На зялёным да дубу, да ух я!
Дуда з дубу звалілася, да ух я!
На трэсачкі разьбілася, да ух я!
Ці ня дудка-ж была, да ух я!
Весялушка-ж мая, да ух я!
Весяліла-ж мяне, да ух я!
На чужой, старане, да ух я!

1. На канчатак па солістым хор голасна й борзда пне песьню ад пачатку да канца, канчаючы голасным „ух я!“
2. Замест альта, соле можна даць тэнару, толькі тады песьню паяцю тонам вышэй.

У МЕСЯЦЫ ВЕРАСЬНІ . . .

1.

У месяцы верасьні
Выпала пароша,
Дзед бабу палюбіў,
Што баба хороша.

2.

І крывая, і сьляпая.
Яшчэ к таму і злая,
І крычыць і бурчыць,
Проці дзеда не змаучыць.

3.

— Убярыся, бабка,
У новае бельле —
Я-ж цябе павяду
З сабой на вясельле.

4.

Убралася бабка
У новае бельле
— Цяпер вядзі мяне, дзед,
З сабой на вясельле.

5.

Узяў дзед бабку
За белую ручку,
І сьпіхнуў дзед бабку
З мосту ў воду.

6.

Цяпер, бабка, кайся,
Крыху пакупайся!
А што бабка узнырне,
То дзед кіям напіхне.

Прыйшоу дзед да дому
І зачау бажыцца:
— Далібог, да душы.
Ня буду жаніцца.

Раздумаўся дзедка
І у далоні клешча:
— Калі буду жыў-здароу —
Ажанюся ешча!

„ЛЯВОНІХА“

А Лявоніху Лявон палюбіў,
Лявонісе чаравічкі купіў.
Лявоніха, душа ласкавая, —
Чаравічкамі паляскавала.
— А Лявоніха ня жонка была —
Нямытую мне кашульку дала,
Нямытую, некачаную,
У суседа пазычаную!

— Як я, малада, у матулькі жыла,
Як віпанька у садочку цьвіла.
Цьвіла, цьвіла ды пацьвітавала,
З малайцамі ды пагулевала.
Ой, згубіла-ж мяне мамачка мая,
Што за цябе мяне замуж аддала.
Ой, чаму-ж цябе пярун не забіў,
Як ты мяне маладзеньку любіў?!
— Ай, Лявоніха, Лявоніха мая,
Няха цябе любіць чорт, ды ня я!

ТАМ ЗА ГЭЧКАЮ (КАЛЯДНАЯ)

Там за гэчкаю,
Там за быстраю,
Каляда!
Ой там Іванька
Стружа стрэланькі,
Каляда!
Стружа, малое,
На Дунай пушчае,
Каляда!
Ляцёце стрэлкі,
Да мае дзеукі,
Каляда!
Няхай гатуе
Тонкі падаркі,
Каляда!
Тонкі падаркі,
Для мае маткі,
Каляда!
Майму татулю
Тонку кашулю,
Каляда!
Мне маладому
З руты вяночак,
Каляда!

ДУДА (КАЛЯДНАЯ).

Саука ды Грышка ладзілі дуду,
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ладзілі дуду.

Ладзілі славіць дудой Каляду.
Ду-ду-ду-ду-
Дудой Каляду.

Як разыйшліся музыкі гу-га!
Гу-га-гу-га .
Музыкі гуга!

Зыгнула гора, зыгнула туга.
Ту-га-ту-га . . .
Зыгнула туга.

Язэп старэнькі емкі узяушы скрут,
Ту-ту-ту-ту . . .
Емкі узяушы скрут,

Кіям на дзьверы паказаушы тут:
Ту-ту-ту-ту . . .
Паказаушы тут.

— Вы сабе дуйце свае гоца-ца,
Гоца-ца-ца . . .
Свае гоца-ца,

Толькі ня страшча Езуса хлапца.
Ца-ца-ца-ца . . .
Езуса хлапца.

Ды хадзіла пава па балоце.
Ой, рана, рана, па балоце!

Ды зьбірала пава зельлейка,
Ды зьвіла пава гнездзечка,
Ды зьнясла-ж пава тры яечкі,
Ды сядзела пава тры нядзелькі.

Высядзела пава тры саколікі:
Гэтыя саколікі—тры малойчыкі:
Першы малойчык—Яначка,
Другі малойчык—Лявоначка,

Трэці малойчык—Сьцепачка,
Ды хадзіла пава па балоце,
Ой, рана, рана па балоце!

Зацемка: просьле кажнага радка
паутараецца: „Ой, рана, рана!“

ПАВА.

1. Ой, ты, пава, пава лугавая.
Гэй, лугавая, гэй, лугавая!
2. Дзе ты, пава, ночку начавала?
Гэй, начавала!
3. Начавала у лузе пад кусточкам,
Гэй, пад кусточкам!
4. Пад калінавым лісто-лісточкам,
Гэй, пад лісточкам!
5. Ушлі хлопцы, хлопцы маладыя,
Гэй, маладыя!
6. Ды зрэзалі па пруту-пруточку,
Гэй, па пруточку!
7. Ды зрабілі па гудку-гудочку,
Гэй, па гудочку!
8. Ой, ты, пава, пава лугавая,
Гэй, лугавая!

У ПЕЧЫ ПАЛЮ

У печы палю, бульбу вару,
А на печы гарох пару,
Бедна-ж мая й яй-ха-ха!
Бедна-ж мая галава.

На печ узьлезу, гарох спару,
Ня лезь, Грышка, бо удару.
Бедна-ж і г. д.

Як удару не памалу,
Дык падкоцішся пад лаву.
Бедна-ж і г. д.

Ляжы, Грышка, ня гукай,
І з-пад лавы выглядай.
Бедна-ж і г. д.

Каля кузенькі ішла,
Малаточачак знайшла.
Бедна-ж і г. д.

А мой Грышка кавалечак,
Вазьмі сабе малаточак.
Бедна-ж і г. д.

ДЗЕ ТЫ, ХМЕЛЮ, ЗІМАВАУ?

Дзе ты, хмелю, зімавау,
Што не разьвіваўся!
Дзе-ж ты, сынку, начаваў, } двойчы.
Што не разуваўся?

Зімавау я у садку
Пад белай бярозай,
Начаваў я у таку } двойчы.
Пад дубовым возам

Маці у сына ця пытай,
Што не разуваўся;
Ен дзяучыну к сабе ждаў, } двойчы.
Але ашукаўся.

А У ЛЕСЕ (ВАЛАЧОБНАЯ)

1. А у лесе, лесе, ды на верасе.
Вясна красна на увесь сьвет!
2. Малады малойчык ды валы пасе.
Вясна красна . . .
3. А яму дзяучынка ды абед нясе.
Вясна красна . . .
4. – Сядзьма разам, хлопчык, паабедайма.
Вясна красна . . .
5. А я па абедзе скажу табе дзіва.
Вясна красна . . .
6. Скажу табе дзіва найдзіўнейшае.
Вясна красна . . .

ОЙ, ЛЯЦЕЛІ ГУСАНЬКІ ЦЕРАЗ САД (ВЯСЕЛЬНАЯ)

**Ой, ляцелі гусанькі цераз сад, —
Час табе, Ганусенька, на пасад.
— Ой ды што вам, гусанькі, да таго, —
Есьць у мяне войчанька для таго.**

**Ляцела зязюленька цераз сад,
Клікала Гануську на пасад.
— Што табе, зязюленька, да таго, —
Есьць у мяне матулька для таго.**

**Скажаць-жа мне сесьці—то сяду,
Скажаць-жа мне устаці—то устану,
Скажаць-жа мне скланіціся—то скланюся,
Я сваей матуленькі баюся.**

ЗЯЛЕН ГАЙ

Зялен гай надмяцен,
Зяленаю мяткаю,
Дробенькаю руткаю
Высышлен.

Хто-ж яго падмятаў?
Падмятала дзеванька,
Падмятала малада,
Сама адна.

Хто-ж да яе прыхадзіў?
Прыхадзіў малоўчычак,
Прыхадзіў малодзенькі,
Сам адзін.

Што-ж ён ей прынасіў?
Прынасіў чаравічкі,
Прынасіў невялічкі,
Сам адзін.

Як-жа ён ей дараваў?
Ой зьнімаў ён шапачку
Ды да ножак кланяўся,
Так дараваў.

А У СЫБОТУ СЪВЯТА БУДЗЕ

1.

А у сыботу съвята будзе,
Камар муху сватаць будзе,
Удалы камар, раз тру-ля-ля!
Камар муху сватаць будзе.

2.

Пытаецца камар мухі:
— Дзе ты зімку зімавала?
Удалы камар . . . і г. д.

3.

Дзе ты зімку зімавала,
Чым ты душу сыпітавала?
Удалы камар . . . і г. д.

4.

— Зімавала я у куточку,
Сыпітавалася мядочкам,
Удалы камар, раз-тру-ля-ля!
Сыпітавалася мядочкам.

ЗА ТРЫ МІЛІ БУБНЫ БІЛІ КАЛІ МАЛАДУЮ ВЯЗУЦЬ ДА ВЯНЦА)

За тры мілі бубны білі.

Рана, рана!

Не па мяне едуць, не па мяне едуць,

Ды па маю дружку.

Рана, рана!

Перад варотамі трава-мурава,

Ды золатам, ды высыпава.

Рана, рана!

Тудэма йшла малада дзевачка

Із сваімі дружкамі.

Рана, рана!

„Выйдзі, войчанька, выйдзі родненькі,

Ды з поуненькімі, ды кубачкамі.

Рана, рана!

Ды сустрэнь мяне маладзенькую

Ды з маімі ды із дружачкамі.

Рана, рана!

ШТО Й ЗА МЕСЯЦ

1.

Што за месяц, што за ясны,
Ночы съвеццѣ, а удзень не.
Што й за міленькі дружочак —
Калі прыйдзе—калі не.

2.

Усе людзі, людзі кажучь,
Усе людзі гавораць:
Сорам, дзеука, сорам, красна,
Позна зь вечара гуляць.

3.

Дзяучынаньцы кепска стала,
Стала плакаць, уздыхаць —
Хлапчынаньку шкада стала,
Стау дзяучыну сунімаць:

4.

— Ня плач, дзеука, ня плач, красна,
Прыйду угосьці да цябе,
Разгарыцца кроу гарача —
Вазьму замуж за сябе.

5.

— Ты багаты, а я бедна,
Ты сьмяешся нада мной,
— Я з багацьцям, ты з красою,
Мы пажэнімся з табой.

ОЙ, БОРАМ, БОРАМ, БАРАВИНОЮ (ВЯСЕЛЬНАЯ)

Ой, борам, борам, баравіною,
А хто там едзе?
— Князь з дружыною.

Ой, едуць, едуць,
Яны іграюць —
Ніхто дружыны не пераймае.

На двор дружына
Едзе, іграе —
Ніхто дружыны
Не пераймае.

У хату вітаюць,
За стол саджаюць,
Тады Аленка
Йдзе, пераймае.

Ой, борам, борам
Баравіною,
А хто там едзе?
— Князь з дружыною.

ЗАМУЖ ПАЙСЬЦІ—ТРЭБА ЗНАЦЬ

1. Замуж пайсьці — трэба знаць:
Позна легчы, рава устаць.
Ох, я бедная
Бедна галоука мая!
2. Ледзьве тыдзень па вясельлю
І прыносіць муж кудзелю.
Ох, я бедная . . . і т. д.
3. Кудзеля і верацена
Ля цябе, мая ты жона.
Ох, я бедная . . . і г. д.
4. А мужык мой муку сее,
А я рада, што умее,
Ох, я бедная . . . і г. д.
5. Пакуль хлеб я замясіла,
Сьвіньня дзьверы адчыніла.
Ох, я бедная . . . і г. д.
6. Пакуль дзьверы зачыніла,
Дык і мужа угнявіла.
Ох, я бедная . . . і г. д.
7. Пакуль мужа спакаіла,
Дык сьвіньня гаршчок пабіла.
Ох, я бедная . . . і г. д.

Зацемка: Прыпеуку „Ох, я бедная“ можна пяць
па два разы, пры чым другі раз рр.

ПЕРАПЕЛКА (ЖИГУНАЯ)

1. Перапелка!
Пастушкі пагоняць,
Яечкі заберуць,
Перапелка!
2. Перапелка!
А зьві ты гнязьдзечка
На зяленым дубе,
Перапелка!
3. Перапелка!
Вецярок павеець,
Дзетак пакалышыць,
Перапелка!
4. Ой, дзеванька!
Ня ві ты вяночка, —
Вясна недалечка,
Ой, дзеванька!
5. Ой, дзеванька!
Сваточки прыедуць,
Цябе з сабой возьмуць.
Ой, дзеванька!

О-Ю-ЛЯ-ЛЮ!

Пачынальніца:

О-ю-ля-лю! Дайце-ж мне раду,
Пад маю уладу. О-ю-ля-лю!

Хор:

О-ю-ля-лю! Хто-ж табе рада?
Малады Ігналька? О-ю-ля-лю!

Пачынальніца адказвае:

О-ю-ля-лю! Што мне па гэтым,
Па дауганосым? О-ю-ля-лю!

Пачынальніца, так, як спачатку:

О-ю-ля-лю! Дайце-ж мне раду
Пад маю уладу. О-ю-ля-лю!

Хор успамінае другога дзяцюка:

О-ю-ля-лю! Хто-ж табе рада?
Малады Мацейка? О-ю-ля-лю!

Пачынальніца адказвае з новай прыганай:

О-ю-ля-лю! Што-ж мне па гэтым,
Ды па цыбатым? О-ю-ля-лю!

Хор успамінае што раз новае імя, а пачынальніца дае прыганы, то рабы, то крываногі і г. д., аж пакуль хор ня успомніць дзяцюка, які ёй падабаецца; тады песня канчаецца гэтак:

О-ю-ля-лю! Яго люблю я,
За яго пайду. О-ю-ля-лю!

СОН

Сніг у матулі ночку начаваў,
Ночку начаваў, дзіуны сон прысьніў.
Дзіуны сон прысьніў, матулі сказаў.
Матуля стара сон разабрала,
Сон разабрала дзіцяці свайму.

Ой сынку, сынку, нядоля твая, няшчасьце твае:
Тыім-жа двары навіна стала,
Тыя жоначка сына радзіла.
Сына радзіла, сама ня жыла.

— Служкі-ж вы мае найвярнейшыя,
Выкладайце коні чым найлепшыя.
Іду я праз бор, мой бор ня шуміць.
Мой бор ня шуміць, мой конь не ляціць.
Хочау я у двор, мой конік зарзаў,
Мой конік зарзаў, усю прауду сказаў.

Дзеука лєн рвала,
Бел-пасьцель слала,
Свойго мілага
Яна спаць клала.

— Ляж ты, мілы, спаць,
Я пайду гуляць,
Заўтра раненька
Прыйду абуджаць.

Устаць, міленькі,
Ужо сьвет беленькі,
Ужо курачкі
Па двары пайшлі.

Барабаньнікі
У барабаны б'юць,
Ужо тры палкі салда́т
У паход пайшлі.

Ужо чацьверты полк
Зыбіраецца,
Цябе, міленькі,
Дажыдаецца.

Ці я была у лузе
Не калінка,
Ці я у роднай мамкі
Не дзяучынка.

Памер апец, ма́мка,
Уся радзімка.
Засталася я мала
Ды сірацінка.

Да каго-ж, маладая,
Сірацінка,
Да каго-ж, маладая,
Прыхілюся.

Пайду у вішнёвы садочак
Прахаджуся.
Хадзіла, хадзіла
Дый заснула.

Прыехау мой мілы
Я й ня чула.
За мной людзі ходзяць
Грамадою.

Ходзяць і гавораць
Аб нас з табою,
Хай судзяць, гавораць —
Не баюся.
З кім верна люблюся —
Ажанюся.

Ці ты, мілы, дымам запау
Ці мяцеліцай,
Чаму ка мне ня прыехау
Гэтай вуліцай?

Каля тваіх варот ехау,
Я-й не заяжджауся;
Як ты мяне асудзіла,
Я-й не спадзявауся.

Не я цябе асудзіла,
Асудзілі людзі,
Што з папага каханійка
Нічога ня будзе.

Любіліся, кахаліся,
Як ластаўкі у стрэсе,
А цяпер-жа разыйшліся,
Як ягадкі у лесе.

Любіліся, кахаліся,
Нас бяда ня знала;
А цяпер-жа разыйшліся,
Як цёмная хмара.

1. Ой пагнала дзеука
Валы на дуброву.
Гэй, гэі!
Валы на дуброву!
2. Пасьціла, пасьціла
Ды узяла заснула.
Гэй, гэі!
Ды узяла заснула!
3. Валы пагубляла
Ды падышла к лугу.
Гэй, гэі!
К зяленаму дубу!
4. Гляну у гору,
Ажно сядзіць груган.
Гэй, гэі!
Ажно сядзіць груган.
5. Ах ты, груган-чоран,
Ты сядзіш высока.
Гэй, гэі!
Ты бачыш далека!
6. А ці бачыш, груган,
Што мой татка робе?
Гэй, гэі,
Што мой татка робе!
7. А твой татка дома,
Ен па двару ходзе.
Гэй, гэі.
Белы рўчкі ломе!
8. Ах, калі жыу буду,
Дык валы набуду.
Гэй, гэі,
Дык валы набуду!
9. А свайго дзіцяtkі
Павек не забуду.
Гэй, гэі,
Павек не забуду!

Зялены дубочак, чаму не развіўся?
Малады малойчык, чаму не жаніўся? 2 разы.

Ой вялела маці, Каляд дачакаці:
Пасею я жыта, да некаму жаці, 2 р.

Будзе тое жыта у полі зімваці .
Прыйдзе цемна ночка, не з кім размаўляці.

Ой косю, мой косю, чаму-ж ты смуцен?
Ой, чаго-ж ты смуцен, галовачку спусьціў?

Чаму-ж, ты ня весёл галоуку павесіў?
Ой, ці табе тугі шауковы папругі?

Ой, ці табе цяжка сядло залатое?
Ой, ці табе цяжка дзіце маладое?

Ой-жа мне ня тугі шауковы папругі.
Ой-жа мне ня цяжка сядло залатое.

Ой-жа мне ня цяжка дзіце маладое.
А толькі мне цяжкі даўгія дарогі,

Частыя карчомкі, ветлыя шынкаркі.
Ты мяне прывяжаш, сыру зямлю сіці,

Сам пойдзеш у карчомку мед-гарэліцу піці.
Ой, косю мой, косю, як я ажанюся,

Дам табе аброку я з новага току, 2 р.
Дам табе я сена, — будзе па калена.

Дам табе мурогу зь зяленага логу.
Дам табе вадзіцы зь сыпцудзенай крыніцы.

Пры маху, пры балоцечку
Стаяла яліначка.

Ай, люлі-люлі, люлі,
Стаяла яліначка!

А на гэтай яліначцы
Сядзела галубачка.

Пр.

Дзе узяўся сакол-вясел
Ды удырыў галубачку.

Пр.

Пасыпалася перайка
Па маху, па балоцечку.

Пр.

Жані мяне, татачка,
Жані мяне, роднёнькі,

Пр.

А ня хочаш жаніці,
Пусьці ў войска службыці.

Пр.

Ды спраў-жа мне, татачка,
Тры трубы мядзяныя.

Пр.

А чацьверту, татачка,
Купі мне залатую.

Пр.

У першую я заграю
Коніка сядлаючы

Пр.

А у другую заграю
З двара выяжджаючы

Пр.

А у трэцю заграю

К войску пад'яжджаючы.

Пр.

А у чацвёрту заграю
Сярод войска стаючы.

Ай люлі, люлі, люлі,

З палкоунікам моулячы!

Баляць-жа мае ножачкі

Зь вялікай дарожачкі.

Пр.

Баляць-жа мае вочачкі

Ад пыльнай дарожачкі.

Пр.

Баляць-жа мае плечачкі

Гэты ранец носячы.

Пр

Баляць-жа мае ручачкі

Гэту зброю чысьцячы.

Пр.

Ой мараз, мараз

Лютая зіма,

Прашу я цябе

Не замарозь мяне.

Не змарозь мяне

У чужой старане,

З паходу йдучы,

Зброю нясучы.

Збруэчка мая

Уся нязьменная,

Долечка мая

Пераменная.

— Учора ня быу, сягодня ня быу.
Знаю, мой мілы, што ужо пазабыу. 2 р.

— Яшчэ не забыу, хіба забуду,
Сяду паеду, сем лет ня буду. 2 р.

— Найму маляроу, чужых, не сваіх
Ды адмалюю свайго мілага; 2 р.

Пастаулю яго, ды у канцы стала,
Буду глядзеці як на сакала. 2 р.

Чаму-ж ты, сакол, смуцён не вясел,
Ці у цябе, сакал, саколкі няма? 2 р.

— Учора была саколка мая,
Сягодня рана расстрэленая. 2 р.

Ды і каб-жа дзе — на быстрай рацэ
Сягодня рана расстрэленая. 2 р.

— Чаму ты, хлопча, смуцён, не вясел,
Ці у цябе, хлопча, дзяучыны няма? 2 р.

— Учора была дзяучына мая,
Сягодня рана адмаўленая. 2 р.

Ды і каб-жа дзе — на маім дварэ
Сягодня рана заручоная. 2 р.

Па ваду ідзе, „добрыдзень“ дае,
Па дровы ідзе, усьміхаецца,
Аж мае сэрца разрываецца.

Ой пайду я лугам, лугам, 2 р.
Дзе мой мілы арэ плугам.

Ой панясу яму есьці, 2 р.
Ці ня скажа ен мне сесьці.

Ой панясу яму піці, 2 р.
Ці ня стане гаварыці.

Ен наеўся ды напіўся, 2 р.
Сеў на плуг ды засмуціўся.

Што ты, мілы мой, думаеш, 2 р.
Што зы мной не размаўляеш?

А я сяджу ды думаю, 2 р.
Што ня мілу жонку маю.

Ці-ж ты сватаў мяне ночы, 2 р.
Ці твае косыя вочы? 2 р.

А у Слуцку на рыначку
П'юць казакі гарэлачку,
П'юць яны і гуляюць,
Сабе Касю падмауляюць.

Ах ты, Кася, дзеука наша,
Сядай з намі казакамі.
Яны дзеуку падманілі,
У карэту пасадзілі.

Стара матка ня ведала,
Куды дочка паехала,
А суседзі падгледзелі,
Старой матцы паведзілі.

Стара матка пахаджае,
Сваіх сыноу пабуджае.
— Устань, сынку, найсярэдні,
Сядлай каня найпярэдні.

Устань, сынку, што найбольшы,
Сядлай каня, што найлепшы.
Устань, сынку, што найбольшы,
Сядлай каня, што найлепшы.

Даганяйце у пау лесу,
Не рабеце там галасу.
Даганяйце у пау дубровы,
Не рабеце там размовы.

Сядзіць Кася у злота убрана,
— Чалом, чалом, сястра Кася,
Дзе падзела швагру Яся?
А Ясь сядзіц за столікам,
Піша лісты з пахолікам.

Секапулі у пау пояса, —
Гэта-ж табе сястры наша.
Секапулі у пау галовы, —
Гэта-ж табе за падмовы.
Секапулі у пау шыі —
Гэта-ж табе сьвет нямілы.

Ой, висока, висока,
Ой, висока, висока,
Клён дзерава
Ад вады.

Ой, далека, далека,
Ой, далека, далека,
Мая матка
Ад мяне.

Ой, хоць яна далека,
Ой, хоць яна далека
Такі мяне
Успамяне.

Зажурылась пападзьдзя
Сваёю бядою —
Доля мая няшчасная,
Што поп з барадою.
Вось-жа мне цяжка,
Вось-жа мне нудна,
Што мой поп з барадою,
Жыць на сьвеце трудна.

Клічуць мяне на хрысьціны,
Прсяць мяне сесьці,
А як гляну на бараду,
Ня магу я сесьці.

Пр.

Я паеду да уладыкі
Уладыку прасіці,
Каб дазволіў уладычанька
Бараду галіці.

Пр.

А пахадзі ты, кабета,
Па цэлым палацы,
А паглядзі ты, кабета,
Што усе барадаты.
Як было цяжка,
Так стала легка.
Што мой поп з барадою,
Жыць на сьвеце . . .

Зарзау, зарзау сівы конік на стаіне.
Гэй, заплакаў бел-малойчык на вайне.
— Ах, вы хлопцы, вы таварышы мае,
Вы пойдзеце усе дамоу, а я не.
Накажэце майму татку ад мяне,
Няхай-жа ён хоць конікі прадае.
Няхай мяне зь няволечкі ратуе.
Ай нябуду я конікі прадаваць.
Ай, ня буду зь няволечкі ратаваць.
— Ах, вы хлопцы, вы таварышы мае,
Вы пойдзеце усе домоу, а я не.
Накажэце маею мамцы ад мяне,
Няхай яна хоць кароукі прадае,
Няхай мяне зь-няволі ратуе.
Ай, ня буду я каровак прадаваць.
Ай, ня буду зь няволечкі ратаваць.
— Ах, вы хлопцы, вы таварышы мае,
Вы пойдзеце усе да дому, а я не.
Накажэце маею жонцы аба мне,
Няхай яна хоць пухоукі прадае,
Няхай мяне зь няволечкі ратуе.
Ды буду я усе пухоукі прадаваць,
Буду цябе зь няволечкі ратаваць.

Роман зельле, роман зельле
Па дарожцы расьцілаецца.
Ой чую-ж я, чую,
Што мне мамка укланяецца.

Ой, пайду я дарогаю,
Ой, пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Пушчу голас дуброваю.
Няхай голас галасуе,
Няхай мая матка чуе.

А да ня пылі па дарожцы
Расьцілаецца,
А да ня туман з мора
Подыймаецца.

А да лятуць гусі шэры,
Лебядзь белая.
А да гусі шэрыя
Я у вас папытаюся:

А ці ня бачылі вы
Бела сокала?
Ах, ды бела сокала
Сына маяго?

ЦЯРЭШКА*

Цярэшка — Цярэшухна,
Цераз бор даражухна.
Цярэшка валочыцца,
Цярэшцы жапіцца хочацца.

— Вы, дзеткі, жапіціся,
За ручкі бярыціся
І за стол садзіціся!
Прыдзе матка з таткам,
Будуць вас жагнаць,
Будуць благаслаўляць!

Пайшлі мы у ток,
Знайшлі курэй куток,
Пятушка ні воднага.
Пятушок ідзець,
Стада курэй вядзець,
І для маладой падаркі нясець.

* Старадауная гульня.

Ідзем, пайдзем у слауны дом.

Хрыстос Сын Вожы, Хрыстос ускросі
Сыпяем песню сяму-таму,

Пр.

Гаспадару, слауну мужу

Пр.

Із жаною маладою.

Пр.

Сумны вечар, сумны ранак.
Дзе-ж падзеўся мой каханак?
Ен паехаў ды ня будзе,
Сэрца мае балець будзе.

Ен паехаў не вярнецца,
Сэрца крою абальлецца.
Ен паехаў ды ня будзе
Сэрца мае не забудзе.

І сюды гара і туды гара,
А паміж тымі крутымі гарамі
Усхадзіла зара — дзяучына мая.
Красныя пчокі, сама чорнабрыва
Па вадзі ішла.
Дзяучына мая, напоў мне каня —
Сяду я сяду, сяду ды паеду
Да твайго двара.

Пасеялі дзеукі лен, 2 р.
Дзеукі лен, дзеукі лен.
Пайдзі лада дзеукі лен!

Пасеяўшы палолі, 2 р.
Палолі, палолі.
Пайдзі лада палолі!

Белыя рукі калолі, 2 р.
Калолі, калолі.
Пайдзі лада калолі!

Як упадзіўся бел конь, 2 р.
Белы конь, белы конь.
Пайдзі лада белы конь!

Пабіў пам'яу увесь лен, 2 р.
Увесь лен, увесь лен.
Пайдзі лада увесь лен!

Ня сьпі, малодка, у каморы.
Эх, люлі рана у каморы!
Гэй, рута мая, рута мая зяленая,
Трава шауковая!
 Выйдзі на вуліцу песьні пець.
 Люлі рана песьні пець!
 Гэй, рута мая, рута мая зяленая,
 Трава шауковая!
У мяне малодкі стары муж.
Люлі рана стары муж!
Ой ня пущчае на вулку!
Люлі рана на вулку!
 Пашлю старога у клець спаць.
 Люлі рана-у клець спаць!
 Сама-ж я пайду на вулку.
 Люлі рана на вулку!
 Гэй, рута, мая рута зяленая,
 Трава шауковая.

Міма садзіка,
Ах, міма садзіка
Торна сьцежачка,
Торна.
 Ах торна, торна,
 Ах яна торна,
 На усе стараны
 Роука.
Па той сьцежаццы,
Ах, па той сьцежаццы
Мой каханенькі
Ішоу.

А у полю, а у полю на раздольлю,
Там дзяучына лен ірвала.

Там дзяучына, там дзяучына
Лен ірвала і у снапчкі вязала.

Удася лен, удася лен зялененькі,
Зытчэ хвартух бялевенькі.

Зытчэ хвартух, зытчэ хвартух бялевенькі,
Спляце пояс чырвоненькі.

А той хвартух, а той хвартух знашу сама,
А той пояс для мілага.

ПАВЕЙ, ВЕТРУ

Павей, ветру, да павей, ветру,
З высокага гаю,
Прыедзь, прыедзь да мой міленькі,
З далекага краю.

Ой рад-бы я павеяці,
Калі-ж гай высокі.

Ой, рад-бы я да прыехаці,
Калі край далекі.

Ой сядня ды сыботанька,
А у заутра нядзеля,
Чаму-ж у цябе ды, мой міленькі,
Кашуля ня бела?

Пераплыла дзеука рэчку,
Села на пясочку
Дый памыла, дый пакачала
Міламу сарочку.

ОЙ, У ПОЛЮ, ПОЛЮ

Ой, у полю, полю бяроза стаяла,
Ой, у полю, полю бяроза стаяла.
Ой, на тэй бярозе зязюля кукавала, 2 р.
Маці свайго сына у войска выпраўляла: 2 р.
— Ты ідзі, сыночку, ды баржджэй вярніся
Ды глядзі, сыночку, з чужой не жаніся.
Ой, што-ж то за пара па садочку ходзіць?
Гэта сын прыехаў, сваю жонку водзіць.
Ой, як стала маці у хату заклікаці, 2 р.
Ой, як стала маці сына частаваці. 2 р.
Ой, частуе сына медам ды гарэлкай, 2 р.
А чужынку жонку горкаю атрутай. 2 р.
Сын атруту выпіў, выпіў абярнуўся,
З такімі славамі да маці зьвярнуўся:
— Ты ня умела, маці, сына частаваці,
Дык умей-жа, маці, сына пахаваці.
Пахавалі сына з родам на магілу,
А чужынку жонку . . .
Сыну на магілу прынеслі каліну,
А чужой нявестцы горкую асіну.

ВЕЦЕР ВЕЕ, СОНЦА ГРЭЕ

Ведер вее, сонца грэе,
Жыта палавее,
Маладая дзяўчыначка
Работкі ня умее.

Ані шыці, ані прасьці,
Ані кросны ткаці,
А музыкі яе заграюць,
Першая гуляці.

На вуліцы шэры камень
Сонца распаліла,
Кліча маці вячэраці,
Вячэра ня міла.

Ой, вячэрай, мая маці,
Калі паварыла,
Няма майго міленькага,
З кім я гаварыла.

Сонца грэе, вецер вее,
Былінку калыша,
Мой міленькі штось сярдзіты —
Лісточкаў ня піша.

Пішы, міленькі, лісточкі,
Пішы дый не забывайся,
На чужыя харошыя
Ты не ўглядайся.

Бо чужыя харошыя
Яны сабе пышны,
А мы з табой, міленькі,
Як у садзе вішні.

Ты каліна, маліна, 2 р.
Ня стой у лузе пады вадой.
Ня стой у лузе над вадой, 2 р.
Не раўняйся зы мной.
Было табе раўнавадца, 2 р.
Як я у татачкі жыла.

Бегау заінька па ячаньню, 2 р.
Туляўся.
Хадзіу Сьцяпанка па гораду 2 р.
Хваліўся.
Дай мне, Божа, такога десьця, 2 р.
Як бацька.
Дай мне, Божа, такую цешчу, 2 р.
Як матка.
Дай мне, Божа, такую жонку, 2 р.
Як я оям.
Ой, не хваліся — Богу маліся, 2 р.
Сьцяпанка.

Ой, ня шумі ты,
Дуброва зялёная.
Ня журы мяне,
Мая мамачка родная.

Мамачка пажурыць,
Ніхто чуць ня будзе,
Сьвякроўка пажурыць —
На увесь сьвет асудзіць.

Пайду я, пайду
К майму татачку у госьці,
Ці не памее
Татачка на жаласьці.

Татачка родны,
Навошта упаваеш?
Ці на коні вараныя,
Ці на шаты дарагія?

Коні вараныя
На стайні стаяці,
А я маладая як гарую,
Дык гарую.

БЯРОЗАНЬКА КУДРАВАЯ

— Бярозанька кудравая, 2 р.
Дзе свой ліст падзела?

— Я стаяла над вадою, 2 р.
Я скінула у ваду.

— Дзяучыўка маладая, 2 р.
Дзе свой розум дзела?

— Я хадзіла каля броду 2 р.
І скінула у воду.

Я скінула у воду,
Бо упавала на хлопчыка,
Што з добрага роду.

Пайшла наша доня
Па вулку гуляці:
Эх доня, наша доня,
Па вулку гуляці!
Па вулку гуляці,
Кудзелю купляці.

Пр.

Купіла кудзелі
Ды на тры нядзелі

Пр.

Стала наша доня
Тонкі кужаль прасьці;

Пр.

Як вывяла ніткі
Даужэй за калена.

Пр.

Даужэй за калена,
Таусьцей за палена.

Пр.

Стала наша доня
Тонкі кужаль прасьці,

Пр.

Мехам засувала,
Даубней забівала.

Пр.

Пайшла наша доня
Палатно бяліці,

Пр.

У ваду каламі,
А з вады канямі.

Пр.

А йшлі туды хлопцы
Ды усе рыбалоуцы.

Пр.

— Памажы вам, Божа,
Рагожу бяліці!

Пр.

— А бадай вам, хлопцы,
Цяжка у душы стала,
Пр.
Як я маладзенька
Рагожы ня ткала.
Пр.

ЗІМА

У бубны стрэхау вецер б'е,
Грыміць па ім, зьвініць, п'е.
І сьпеу ільлецца усе мацней, —
Гулянку справіу пан Падвей.
У бубны стрэхау вецер б'е,
Грыміць па ім, зьвініць, п'е,
Уськіпела сьнежнае віно
І белай пенай мкне яно.
У бубны стрэхау вецер б'е,
Грыміць па ім, зьвініць, п'е.

Максім Багдановіч.

ЗЬМЕСТ

	бач.
Перадмова	3
I. ПЕСЬНІ ПАТРЫЯТЫЧНА-АДРАДЖЭНСКІЯ.	
1. Не пагаснуць зоркі у небе	5
2. Родны край	6
3. Божа, што калісь пароды, верш Андрэя Зязюлі	7
4. Пагоня, верш Максіма Багдановіча	8
5. О, Крывіччына, Маці-Краіна, верш Наталі Арсеневае	9
6. Крывічы, верш Л. Г.	10
7. Пейдзем, пойдзем, верш, Наталі Арсеневае	13
8. Наперад	16
9. Неман, верш Цішкі Гартпага (Зьмітры Жы- дуновіча)	13
10. Песьня — звон, верш Алёся Гаруна (Аляксандры Прушынскага)	14
11. Крывічанская зямліца, верш Б. Пачопкі	17
II. ПЕСЬНІ ГІСТАРЫЧНЫЯ	
12. А у нядзельку раненька	15
13. Песьня Каліноўцаў, верш Наталі Арсеневае	12
14. Выяжджае сын Даніла	17
15. Ой вяду бяду	18
16. Ой, у садзе, садзе	19
17. Да у ролнага братачкі	20
18. Разьвівайся, сыры дубе	21
19. Зялёнае арэхаўе	21
20. Ой мароз, мароз	54
21. А у Слуцку на рыначку	57
22. Зарзаў, зарзаў сівы конік	60
23. Ой, у полку, полку бяроза стаяла	67

III. ПЕСЬНІ ЛЮБОУНЫЯ

24. Ці сьвет, ці сьвітае	22
25. Ці усе лугі пакошаны	26
26. Ой, ня кукуй, вязюленька, рана	26
27. Пава	34
28. Дзе ты, хмелю, зімаваў	36
29. Зялён гай	39
30. Што й за месяц	42
31. О-ю-ля-лю	46
32. Дзеука лен рвала	48
33. Ці я была у лузе не калінка	49
34. Ці ты, мілы, дымам запаў	50
35. Учора ня быў, сягодня ня быў	55
36. Ой пайду я лугам, лугам	56
37. Сумны вечар	63
38. І сюды гара і туды гара	63
39. Ня сыці, малодка, у каморы	65
40. Міма садзіка	65
41. А у полі, а у полі на раздольлю	66
42. Павей, ветру	66
43. Вецер вее, сонца грэе	68

IV. ПЕСЬНІ ЖАРТЛІВЫЯ

44. Чаму-ж мне ня пець	23
45. Бульба	25
46. Як пагнала старая баба	27
47. Ці ня дудка мая	28
48. У месяцы верасьні	29
49. У печы палю	35
50. А у сыботу сьвята будзе	40
51. Замуж пайсьлі — трэба знаць	44
52. Зажурылася паядзьдзя	59

У. ПЕСЬНІ РОЗНЫЯ

53. Ой, ня шумі ты, дуброва зяленая	70
54. Калыханка	24
55. Лявоніха (скочная)	30
56. Там за рэчкаю (калядная)	31
57. Краіна	11
58. Дуда (калядная)	32
59. Ды хадзіла пава па балоце	33
60. Ой ляцелі гусанькі цераз сад (вясельная)	38
61. Ты каліна, маліна	69
62. За тры мілі бубны білі (вясельная)	41
63. Ой борам, борам, баравіною (вясельная)	43
64. А у лесе (валачобная)	37
65. Перапелка (жніўная)	45
66. Сон	47
67. Пайшла наша доня	72
68. Зіма	73
69. Ой пагнала дзеука валы на дуброву	51
70. Зялены дубочак, чаму не разьвіўся?	52
71. Пры маху, пры салоцечку	53
72. Бярозанька кудравая	71
73. Бегау заінька па ячаньню	69
74. Ой высака, высака	58
75. Ой пайду я дарогаю	61
76. А да ня пыл па дарожцы расьцілаецца	61
77. Цярэшка (калядная)	62
78. Ідзем, пайдзем у слауны дом (валачобная)	63
79. Пасеялі дзеукі лен	64

АБМЫЛКІ ДРУКУ

ПАПРАУЦЕ ПЕРАД ЧЫТАНЬНЯМ:

бачына:	радок:	надрукавана	мае быць:
17	1 зверху	Выяжае	Выяжджае
24	2 зьнізу	Яя	Як
28	1 „	Пяюцю	Пяюць
31	1 зверху	За гэчкаю	за рэчкаю
31	2	„	„
39	2 „	Надмяцен	падмяцен
62	3 зверху	Даражухна	дарожухна
63	2 „	Вожы	Божы